

प्रदेश राजपत्र

बागमती प्रदेश सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ६) हेटौंडा, नेपाल, साउन १३ गते, २०७९ साल (अतिरिक्ताङ्क ९)

भाग १

बागमती प्रदेश सरकार

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय

हेटौंडा, नेपाल

बागमती प्रदेशको प्रदेश सभाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

संवत् २०७९ सालको ऐन नं. ४

प्रदेश विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५ लाई संशोधन गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना: प्रदेश विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५ लाई तत्काल समसामयिक संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

बागमती प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ।

१. **संक्षिप्त नाम, प्रारम्भ र विस्तार:** (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश विपद् व्यवस्थापन (पहिलो संशोधन) ऐन, २०७९” रहेको छ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **प्रदेश विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५ को दफा २ मा संशोधन:** प्रदेश विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५ (यस पछि मूल “ऐन” भनिएको) दफा (२) को,-

(१) खण्ड (क) मा रहेको “बमोजिमको” भन्ने शब्दको पछि “प्रदेश विपद् व्यवस्थापन” भन्ने शब्दहरू थपिएका छन्।

(२) खण्ड (न) को सट्टा देहायको खण्ड (न) राखिएको छ:-

“(न) “परिषद्” भन्नाले यस ऐनको दफा ३ बमोजिम गठन भएको प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद् सम्झनु पर्छ।”

३. **मूल ऐनको परिच्छेद-२ को शीर्षक संशोधन:** मूल ऐनको परिच्छेद-२ को शीर्षकमा रहेको “समिति” भन्ने शब्दको सट्टा “परिषद्” भन्ने शब्द राखिएको छ।

४. **मूल ऐनको दफा ३ मा संशोधन:** मूल ऐनको दफा ३ को,-

(१) दफा शीर्षकमा रहेको “निर्देशक समिति” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “परिषद्” भन्ने शब्द राखिएको छ।

(२) उपदफा (१) को सट्टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ:-

“(१) प्रदेशस्तरमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा योजना स्वीकृत गर्ने, आवश्यकता अनुसार प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिलाई नीतिगत मार्गदर्शन गर्ने तथा निर्देशन दिने, विपद् व्यवस्थापनका लागि आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापनको लागि कार्यकारी समितिलाई निर्देशन तथा सोको लागि सहजीकरण गर्ने समेतको प्रयोजनको लागि एक प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद् रहनेछ।”

(३) उपदफा (२) मा रहेको “विपद् व्यवस्थापन निर्देशक समितिमा” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद्मा” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

(४) उपदफा (३) हटाइएको छ ।

५. मूल ऐनको दफा ४ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ४ को दफा शीर्षक र सोही दफाको उपदफा (१), (२), (३), (४), (५), (७) र (८) मा रहेको “समितिको”, “समितिका” र “समिति” भन्ने शब्दहरूको सट्टा क्रमशः “परिषद्को”, “परिषद्का” र “परिषद्” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।
६. मूल ऐनको दफा ५ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ५ हटाइएको छ ।
७. मूल ऐनको दफा ६ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ६ को उपदफा (१) मा रहेको “समितिको” भन्ने शब्दको सट्टा “परिषद्को” भन्ने शब्द राखी “एक” भन्ने शब्दको पछि “प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी” भन्ने शब्दहरू थपिएका छन् ।

द. मूल ऐनको दफा ७ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ७ को सट्टा देहायको दफा ७ राखिएको छः-

“७. कार्यकारी समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: दफा ६ बमोजिमको प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिपद्बाट स्वीकृत राष्ट्रिय नीति तथा योजनाको अधीनमा रही प्रदेशस्तरमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मध्यकालीन तथा अल्पकालीन नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी स्वीकृतिका लागि परिषद् समक्ष पेश गर्ने,
- (ख) विपद् पूर्व तयारीको लागि सम्बन्धित निकाय तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको कार्य सञ्चालनमा प्रभावकारिता ल्याउन आवश्यक सहजीकरण र समन्वय गर्ने,
- (ग) खोज, उद्धार तथा वितरण कार्यमा प्रभावकारिता ल्याउन संघ, प्रदेश र स्थानीय तह लगायत अन्य सरोकारवालासँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने,
- (घ) राहत सामग्रीको व्यवस्थापनका लागि मापदण्ड बनाई लागू गर्ने, गराउने,

- (ड) आपत्कालीन अवस्थामा विपद् प्रभावितका लागि अस्थायी आश्रय गृह तथा अन्य अस्थायी संरचनाको निर्माण गर्ने, गराउने,
- (च) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा पिउने पानी, खाद्यान्न, लत्ताकपडा तथा औषधि उपचार जस्ता अत्यावश्यक वस्तुको प्रबन्ध गर्ने,
- (छ) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा स्वयंसेवक परिचालन गर्ने, गराउने,
- (ज) नेपाल सरकारबाट विपद् सङ्कटग्रस्त क्षेत्र घोषणा भएको अवस्थामा स्थानीयस्तरका सरकारी, गैरसरकारी एवं निजी सवारी साधन, यन्त्र, उपकरण, सरसामान, खाद्यान्न आदिको अभिलेख राखी कानून बमोजिम नियन्त्रणमा लिई प्रयोग गर्ने वा गर्न लगाउने,
- (झ) नेपाल सरकारबाट विपद् सङ्कटग्रस्त क्षेत्र घोषणा भएको क्षेत्रमा रहेका असुरक्षित भवन भत्काउन लगाउने र त्यस्तो कार्यमा स्थानीय तहलाई सहयोग गर्ने,
- (ञ) असुरक्षित स्थानमा रहेका विपद् प्रभावित व्यक्तिलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने, गराउने,
- (ट) प्रचलित कानूनको अधीनमा रही राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाबाट प्राप्त राहत सामग्री वा सहयोगलाई

- समन्वयात्मक रूपमा वितरण एवं उपयोग गर्ने, गराउने,
- (ठ) प्रदेशस्तरको विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणाली तथा पूर्व चेतावनी प्रणालीको विकास र सञ्चालन गर्ने, गराउने,
- (ड) प्रदेशस्तरमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना तथा तथ्याङ्कको सङ्कलन, विश्लेषण, भण्डारण तथा सम्प्रेषण गर्ने, गराउने,
- (ढ) विपद्का समयमा गरिएका खोज, उद्धार तथा राहत कार्य सम्बन्धी विवरण राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणमा पठाउने,
- (ण) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा सार्वजनिक संस्था तथा व्यावसायिक प्रतिष्ठानले यस ऐन बमोजिम गरेका क्रियाकलापहरुका सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी सम्बन्धित संस्था तथा प्रतिष्ठानलाई आवश्यक निर्देशन दिने,
- (त) विपद्को समयमा बजार मूल्य, कृत्रिम अभाव तथा गुणस्तर नियन्त्रण तथा नियमन सम्बन्धमा आवश्यक कार्य गर्ने,
- (थ) प्रदेशस्तरमा विपद् प्रतिकार्यमा पुनर्लाभ, पुनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माण र स्थानान्तरण सम्बन्धमा आवश्यक पर्ने अन्य कार्यहरु गर्ने, गराउने,

- (द) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा सङ्कटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्नु पर्ने अवस्था रहेमा परिषद् समक्ष सिफारिस गर्ने,
- (ध) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा परिषद्, प्रदेश सरकारले समय समयमा तोकेको वा यस ऐन बमोजिम बनेका नियममा तोके बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने, गराउने,
- (न) स्थानीय तहको वडामा प्रतिकार्य र चेतनामूलक कार्यको लागि स्थानीय वडामा स्वयंसेवक समूह बनाई कार्य गर्ने ।”

९. मूल ऐनको दफा ११ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ११ को उपदफा (२) मा रहेको “समितिबाट” भन्ने शब्दको सट्टा “कार्यकारी समितिबाट” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।
१०. मूल ऐनको दफा १३ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा १३ को उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छ:-
“(२) कोष सञ्चालन समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि कोष सञ्चालन समिति आफैँले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।”
११. मूल ऐनको दफा १४ मा संशोधन: दफा १४ को उपदफा (१) मा रहेको “रकम” भन्ने शब्द पछि “कोष सञ्चालन” भन्ने शब्दहरू थपिएका छन् ।
१२. मूल ऐनको दफा १६ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा १६ को,-
(१) उपदफा (१) मा रहेको “तोकिएको” भन्ने शब्दको सट्टा “प्रदेश सरकारले तोकेको” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

(२) उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छः-

“(२) उपदफा (१) बमोजिम कोषको रकम उपलब्ध गराउँदा विपद्को प्रकृति, सघनता, व्यापकता, कोषमा उपलब्ध भएको रकम, खर्चको औचित्यता समेतलाई आधार मानी उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।”

१३. मूल ऐनको दफा १७ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा १७ को,-

(१) उपदफा (१) पछि देहायको उपदफा (१क) थपिएको छः-

“(१क) उपदफा (१) बमोजिम रहने जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा सम्बन्धित जिल्लाको प्रदेश सभा सदस्यलाई आमन्त्रण गर्नु पर्नेछ ।”

(२) उपदफा (२) मा रहेको “प्रदेश समितिबाट” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “परिषद्बाट” भन्ने शब्द राखिएको छ ।

(३) उपदफा (३) मा रहेको “समिति” भन्ने शब्दको सट्टा “परिषद्” भन्ने शब्द राखिएको छ ।

१४. मूल ऐनको दफा १८ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा १८ को,-

(१) उपदफा (१) पछि देहायको उपदफा (१क) थपिएको छः-

“(१क) विपद् व्यवस्थापनको सम्बन्धमा सुरक्षा निकायले प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको अध्यक्ष तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष समेतको निर्देशन तथा सुपरिवेक्षण अन्तर्गत रही देहाय बमोजिमको कार्य सम्पादन गर्नु पर्नेछः-

- (क) सम्भावित विपद्को सम्बन्धमा पूर्व चेतावनी दिने तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि समुदायलाई सजग बनाउने,
- (ख) कुनै पनि स्थानमा विपद्का घटनाहरु भएको जानकारी प्राप्त हुनासाथ तत्काल परिचालित हुने र सोको जानकारी सम्बन्धित अधिकारी वा निकायलाई गराउने,
- (ग) आपत्कालीन खोज, उद्धार तथा राहत वितरण गर्ने कार्य प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्ने,
- (घ) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयमा खोज तथा उद्धार सम्बन्धी तालिम एवं जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- (२) उपदफा (२) मा रहेको “प्रदेश समितिबाट” भन्ने शब्दहरुको सट्टा “परिषद्बाट” भन्ने शब्द राखिएको छ ।
- (३) उपदफा (३) मा रहेको “समिति” भन्ने शब्दको सट्टा “परिषद्” भन्ने शब्द राखिएको छ ।
१५. मूल ऐनको दफा २२ मा संशोधन: दफा २२ को उपदफा (१) र (२) मा रहेको “समितिले” र “समितिको” भन्ने शब्दको सट्टा क्रमशः “परिषद्ले” र “परिषद्को” भन्ने शब्द राखिएको छ ।
१६. मूल ऐनको दफा २५ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा २५ को सट्टा देहायको दफा २५ राखिएको छः-

“२५. कसूर र सजाय: विपद्को कसूर र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित संघीय विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम हुनेछ ।”

१७. मूल ऐनको दफा २६, २७, २८ र २९ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा २६, २७, २८ र २९ खारेज गरिएका छन् ।

१८. मूल ऐनको दफा ३२ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ३२ को,-

(१) उपदफा (१) मा रहेको “एक” भन्ने शब्दको सट्टा “प्रदेश विपद् व्यवस्थापन सामग्री” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

(२) उपदफा (४) को सट्टा देहायको उपदफा (४) राखिएको छ:-

“(४) यस दफा बमोजिमको गोदाम घर सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि मन्त्रालयले छुट्टै कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।”

१९. मूल ऐनमा दफा ३२क. थप: मूल ऐनको दफा ३२ पछि देहायको दफा ३२क. थपिएको छ:-

“३२क. प्रदेश आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र: (१) प्रदेशभित्रको विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित सूचना प्रणाली तथा पूर्व सूचना संकलन, विश्लेषण र प्रवाह गर्ने, अभिलेख गर्ने, विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित निकायसँग सूचना प्रवाह एवं सञ्चार समन्वय र सम्पर्क विन्दुको रूपमा कार्य गर्नको लागि मन्त्रालयको प्रत्यक्ष रेखदेख र नियन्त्रणमा रहने गरी एक प्रदेश आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रहने प्रदेश आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्रको सञ्चालन, व्यवस्थापन

तथा अन्य काम, कर्तव्य र अधिकारको सम्बन्धमा मन्त्रालयले छुट्टै कार्यविधि बनाई लागू गर्नेछ ।”

२०. मूल ऐनको दफा ३३ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ३३ को सट्टा देहायको दफा ३३ राखिएको छ:-

“३३. विपद् सङ्कटग्रस्त घोषणा: (१) दफा ७ को खण्ड (द) बमोजिम विपद् प्रभावित क्षेत्रमा सङ्कटग्रस्त घोषणा गर्नु पर्ने कुरा परिषद्लाई लागेमा प्रदेश सरकार मार्फत नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गरी पठाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम त्यस्तो क्षेत्रमा विपद् सङ्कटग्रस्त घोषणा भएमा प्रदेश सरकारले उक्त क्षेत्रमा विशेष विपद् व्यवस्थापनको कार्यक्रम घोषणा गरी सञ्चालन गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम कार्यक्रम लागू गर्दा सम्बन्धित स्थानीय तहसँग वा त्यस्तो क्षेत्र अन्य प्रदेशसँग समेत सीमाना जोडिएको भए त्यस्तो प्रदेश सरकार र स्थानीय तहसँग समन्वय गरी गर्नु पर्नेछ ।”

२१. मूल ऐनको दफा ३४ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ३४ को उपदफा (१) रहेको “मन्त्रालयले” भन्ने शब्द पछि “कार्यकारी” भन्ने शब्द थपिएको छ ।

२२. मूल ऐनको दफा ३५ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ३५ को उपदफा (१) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा रहेको “उपदफा (१) बमोजिम” भन्ने शब्द हटाई “कुरा” भन्ने शब्द पछि “कार्यकारी” भन्ने शब्द थपिएको छ ।

२३. मूल ऐनको दफा ३७ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ३७ को सट्टा देहायको दफा ३७ राखिएको छ:-

“३७. अधिकार प्रत्यायोजन: यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम प्राप्त अधिकारमध्ये कार्यकारी समितिले सो समितिको कुनै सदस्य वा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति वा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति वा मन्त्रालयको कम्तीमा अधिकृतस्तर नवौं तह वा सो सरहको कर्मचारीलाई गर्ने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।”

२४. मूल ऐनको दफा ४१ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ४१ मा रहेको “समितिको” भन्ने शब्दको सट्टा “परिषद्को” भन्ने शब्द राखिएको छ ।
२५. मूल ऐनको दफा ४२ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ४२ को उपदफा (१) मा रहेको “समिति” भन्ने शब्दको सट्टा “परिषद्” भन्ने शब्द राखिएको छ ।
२६. मूल ऐनको दफा ४३ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ४३ मा रहको “(१)” भन्ने अङ्क हटाई “समितिलाई” र “समितिको” भन्ने शब्दको सट्टा क्रमशः “परिषद्लाई” र “परिषद्को” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।
२७. मूल ऐनको दफा ४४ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ४४ मा रहेको “समिति/कार्यकारी समिति” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “परिषद्/कार्यकारी समिति” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

आज्ञाले,
नारायण प्रसाद शर्मा
प्रदेश सरकारको सचिव

प्रमाणीकरण मिति: २०७९।०४।१३